

Zienswijze inzake voorgestelde reglementswijzigingen KNZB Jeugdformat

Indiener: Manon van Rooijen/ <12 coach/ Voormalig topsporter

Datum: 11/07/2025

Geachte leden van het Bondsbestuur, Commissie Reglementen en Taakgroep O12,
Met deze zienswijze wil ik namens betrokken zwemmers, ouders, trainers en professionals mijn zorg en inhoudelijk bezwaar kenbaar maken tegen de voorgestelde reglementswijzigingen betreffende het wedstrijdformat voor jeugd tot en met 12 jaar (O12), zoals vastgelegd in dossiers D 22.1, D 23, D 10.1 en aanverwante documenten.

Hoewel het streven naar een veilig en plezierig sportklimaat waardevol is, constateren wij dat het voorgestelde eenheidsformat het belang en de motivatie van prestatief ingestelde kinderen onvoldoende borgt. Er dreigt een kloof te ontstaan tussen de jeugdsportvisie en de dagelijkse realiteit van sportende kinderen die juist plezier ontleen aan ontwikkeling, competitie en erkenning.

Demotivatie door gebrek aan prestatieprikkels

De afschaffing van tijdsregistratie, klasseringen, geslachtsindeling en prestatieve erkenning leidt tot frustratie bij een grote groep kinderen die doelgericht trainen. Voor hen is het meetbaar verbeteren, het behalen van een PR of het streven naar een finaleplaats een intrinsieke motivator. Door deze elementen structureel te schrappen, vervalt hun drijfveer.

Deze aanpak staat haaks op de pedagogische principes van motivatie en competentiebeleving (Deci & Ryan, 2000) en ondermijnt het leervermogen dat juist ontstaat in een omgeving van uitdagende doelen.

Intrinsieke motivatie bij kinderen <12 is een mythe

De KNZB stelt dat jonge kinderen primair intrinsiek gemotiveerd zijn. Deze aanname is echter onjuist, zowel pedagogisch als neurobiologisch onderbouwd. Bij kinderen onder de 12 jaar is de prefrontale cortex, verantwoordelijk voor zelfsturing, doelgericht gedrag en lange termijn motivatie, nog onvoldoende ontwikkeld om "puur intrinsiek" gemotiveerd gedrag aan te sturen.

Kinderen in deze leeftijdsfase worden sterk beïnvloed door externe prikkels, zoals beloningen, erkenning en competitie. Deze vormen van extrinsieke motivatie zijn essentieel om gewenst gedrag te stimuleren. Het weghalen van beloningsmechanismen leidt juist tot afvlakking van motivatie.

Hiervoor is uitgebreide wetenschappelijke onderbouwing terug te vinden:

- Luna, B., Padmanabhan, A., & O'Hearn, K. (2010). What has fMRI told us about the development of cognitive control through adolescence? <https://doi.org/10.1016/j.bandc.2009.08.005>
- , L. D. (2001). Conceptualization and Development of the Sources of Enjoyment in Youth Sport Questionnaire. https://doi.org/10.1207/S15327841MP000503_3
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

Er bestond al een tweesporenstructuur; herintroduceer die bewust

De KNZB heeft in het verleden bewezen dat een goed werkend tweesporenmodel prima mogelijk is. In de jaren '90 kende het wedstrijdzwemmen namelijk al een natuurlijk onderscheid tussen:

- Recreatieve wedstrijden: kleinschalig, laagdrempelig en lokaal, met aandacht voor deelname en plezier.
- Competitieve wedstrijden : Meerkringen ontmoetingen, Speedo wedstrijden, kringkampioenschappen en jaargang wedstrijden waarbij tijd, rangschikking en PR's wél een rol speelden.

Deze historische praktijk functioneerde uitstekend en bood voor ieder kind, ongeacht ambitie of aanleg, een passende plek in de zwemsport, EN passende doorgroeimogelijkheden. Het huidige voorstel doet onterecht voorkomen alsof er nooit eerder een gebalanceerd model heeft bestaan.

Bovendien vormde deze tweesporen-aanpak de voedingsbodem voor een sterke generatie zwimmers die internationaal wist te presteren. De successen tijdens de Olympische Spelen van Sydney 2000, waren mede het gevolg van een jeugdbeleid waarin ruimte was voor zowel plezier als prestatie. Kinderen konden via een natuurlijke route doorgroeien van recreatief naar prestatief, zónder dat deze werelden elkaar uitsloten.

Voorstel:

Herintroduceer het bewezen model door O12-wedstrijden expliciet te verdelen in twee niveaus:

- Instapniveau (recreatief), zonder ranglijsten, zonder diskwalificaties, gericht op plezier en kennismaking.
- Prestatiegericht niveau (competitief), met rangschikking op tijd, prijzen, PR-registratie en de mogelijkheid tot club- of leeftijdsrecords.

Laat de keuze voor deelname aan één van beide formats aan zwemmer, ouders en trainers, zoals ook in de jaren '90 vanzelfsprekend was.

Inconsistentie met andere structuren binnen de KNZB

De huidige voorstellen sluiten niet aan bij andere trajecten binnen de KNZB:

- Het meerkamp systeem op de NJK vereist op jonge leeftijd brede prestatieve ontwikkeling en piekvermogen.
- De instroom in Talentprogramma's vraagt om ervaring met wedstrijddruk.
- Binnen het topsportbeleid is de kwalificatiestructuur juist verscherpt, en gelauwerd om de herziene structuur van trials en tijdslimieten.

Door competitie tot het 13e levensjaar af te bouwen, wordt er géén solide fundament gelegd voor de doorstroming naar de top, hetgeen de jeugdsportvisie wél als ambitie benoemt.

Het Zweedse model als inspiratie: een onvolledige succesverwijzing

In de onderbouwing van het vernieuwde jeugdformat wordt onder andere verwezen naar het Zweedse model als goed voorbeeld. Het is echter belangrijk te constateren dat dit model in Zweden niet heeft geleid tot een brede internationale top.

Het Zweedse nationale team leunt anno 2025 nog altijd zwaar op een handvol gevestigde namen

zoals Sarah Sjöström en de Hansson-zussen. Deze generatie is gevormd in een traditioneel prestatief kader, ver vóór de invoering van het huidige pedagogisch model. De beloofde "brede basis van internationale toppers" blijft uit.

Het aanhalen van Zweden als bewijs van succes is daarmee niet alleen prematuur, maar ook misleidend als onderbouwing voor een fundamentele koerswijziging binnen de KNZB.

Gelijke kansen betekent niet gelijke uitkomst

Het wegvallen van competitieve elementen uit angst voor ongelijkheid ondermijnt de basis van sport: het streven naar groei. Kinderen mogen verschillen. Ze mogen winnen en verliezen. Dat leert hen omgaan met succes én teleurstelling, cruciale lessen voor sport én leven.

Een beleid dat 'iedereen hetzelfde behandelt' miskent de unieke talenten en ambities van het kind. Juist een ontwikkelingsgericht sportklimaat vraagt om differentiëren naar motivatie, potentie en behoefte.

Conclusie en verzoek

Wij waarderen de inzet voor een veiliger en vriendelijker jeugdsportklimaat, maar stellen vast dat het huidige voorstel doorslaat in homogenisering en daarmee een groep jonge sporters tekortdoet.

Daarom verzoeken wij u met klem:

- De voorgestelde wijzigingen niet generiek door te voeren voor alle O12-wedstrijden;
- Te kiezen voor een tweedelig model waarin recreatie en competitie naast elkaar bestaan;
- De KNZB-jeugdsportvisie uit te breiden met het uitgangspunt van keuzevrijheid, prestatieruimte en beloningsgerichte gedragsondersteuning;
- Trainers, ouders en kinderen structureel te betrekken bij de implementatie, evaluatie en bijsturing van dit format.

Met sportieve groet,
Manon van Rooijen
+31642192379
manonvanrooijen@gmail.com

Bijlage - Analyse reglementswijzigingen en alternatieve voorstellen

D 22.1 – Nederlandse Kampioenschappen

- **Voorgestelde wijziging:**

Uitsluiting van O12-zwemmers van deelname aan NK en NJK. In de nieuwe tekst zijn deze leeftijden niet langer opgenomen in de officiële kampioenschappen en mogen zij niet deelnemen, noch worden prestaties erkend als recordwaardig.

- *Alternatief voorstel:*

Introduceer een apart NJK <12 (Junioren onder 12), waarin kinderen wél op leeftijdsniveau kunnen presteren met tijdsregistratie, ranking en PR-erkenning. Dit biedt ruimte voor prestatieve ontwikkeling zonder druk van open klassen.

D 23 – Wedstrijden O12 jaar en jonger

- **Voorgestelde wijziging:**

Alle O12-wedstrijden worden zonder rangschikking, zonder tijdsregistratie (tenzij gewenst), zonder diskwalificatie, zonder geslachtsindeling en met willekeurige uitslagen georganiseerd. Records zijn uitgesloten. Fun-nummers worden toegevoegd.

- *Alternatief voorstel:*

Splits wedstrijden structureel in twee niveaus:

- Instapniveau: gericht op spel en plezier, zonder uitslag.

- Competitief niveau: met tijdsregistratie, PR-registratie, gescheiden m/v-series en optionele ranking voor wie dat wil.

Laat ouders, trainers en zwemmers samen bepalen welk niveau bij het kind past.

D 10.1 – Geslachten

- **Voorgestelde wijziging:**

Schrappen van gescheiden wedstrijdnummers voor jongens en meisjes onder de 12 jaar. Vanaf O12 zijn alle nummers gemengd.

- *Alternatief voorstel:*

Behoud gescheiden series vanaf 10 jaar. Dit sluit beter aan op fysieke verschillen én het psychologisch belang van vergelijking met leeftijdsgenoten van hetzelfde geslacht. Maak gemengd zwemmen optioneel bij fun-wedstrijden.

D 2.1.4 – Officials

- **Voorgestelde wijziging:**

Voor Instapniveau O12 worden minimale officieleisen gehanteerd. Voor Gevorderd niveau worden lichte diskwalificaties ingevoerd.

- *Alternatief voorstel:*

Zorg voor volledige officialbezetting bij het competitieve niveau. Behoud de instapbezetting bij fun-niveau. Zo ontstaat een veilige en professionele omgeving voor kinderen die prestatief willen leren.

D 10.20 & D 10.21 – Zichtbare beperking

- **Voorgestelde wijziging:**

Introductie van dispensatiecodes voor zwemmers met zichtbare beperkingen die (nog) geen S-classificatie hebben.

- *Alternatief voorstel:*

Volledig akkoord; deze wijziging sluit perfect aan bij een inclusieve sport. Werk dit beleid uit in heldere communicatie en training voor officials.

D 4.1 – De Start

- **Voorgestelde wijziging:**

Bij niet-NK's mag ook gestart worden vanaf de kant of uit het water, mits vooraf gemeld aan de scheidsrechter.

- *Alternatief voorstel:*

Ondersteunen. Breid uit met richtlijnen voor trainers en juryleden om deze vorm actief bespreekbaar te maken en angst weg te nemen bij jonge of onzekere zwemmers.